

ภาพรวมผลกระทบและมาตรการของรัฐต่อผู้ประกอบการ

รศ. ดร. จุฑาทิพย์ จงวนิชย์ ปริญญา มิ่งสกุล และศรสวรรค์ ใสละม้าย
กลุ่มคลังศาสตร์ความสามารถในการแข่งขัน
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เมื่อพิจารณามาตรการทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือกับผู้ประกอบการในช่วงวิกฤต COVID-19 และเปรียบเทียบมาตรการดังกล่าวกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค การพิจารณามาตรการดังกล่าวจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ มาตรการในช่วงคาบเกี่ยวการ lockdown (มีนาคม ถึง มิถุนายน 2563) และมาตรการภายหลังการคลาย lockdown ทั้งหมด ในช่วงแรกมาตรการของไทยในการช่วยเหลือผู้ประกอบการยังจำกัดเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาค โดยเฉพาะใน 4 ส่วนหลัก คือ ทางด้านภาษี การสนับสนุนการจ้างงาน การปล่อยสินเชื่อพิเศษ และการให้มาตรการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมที่ถูกกระทบอย่างมากจากวิกฤต COVID-19 ซึ่งความช่วยเหลือที่ต่ำกว่าในช่วงเวลาดังกล่าวน่าจะส่งผลให้การผลิต (วัดจากดัชนีการผลิตอุตสาหกรรม) ของไทยลดต่ำกว่าประเทศอื่นในภูมิภาค ยกเว้น ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย และการฟื้นตัวภาคการผลิตของไทยช้ากว่าประเทศอื่นในภูมิภาค อาทิ เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ เกาหลีใต้ จีน เป็นต้น

หลังการคลาย lockdown อย่างเต็มที่ในเดือนมิถุนายน ภาครัฐยังคงพยายามผลักดันนโยบายในการช่วยผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นทั้งในส่วนของการพักชำระหนี้ในลักษณะ targeted approach ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ การปล่อยสินเชื่อ โครงการที่เกี่ยวกับการจ้างงาน และสิ่งที่เห็นได้ชัดคือภาครัฐพยายามผลักดันนโยบายในการช่วยเหลือผู้ประกอบการในภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบรุนแรงมากขึ้นจาก COVID-19 โดยเฉพาะในส่วนของการช่วยเหลือผู้ประกอบการในภาคส่วนที่มีการออกมาตรการเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องเช่นกัน โดยเฉพาะในส่วนของการเร่งการจ้างงาน และเริ่มมุ่งเน้นไปในส่วนของการฟื้นฟูเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตระยะปานกลางและยาวเพิ่มมากขึ้น การผลิตและการส่งออกของไทยปรับตัวดีขึ้น แต่อย่างที่กล่าวว่าการฟื้นตัวมีแนวโน้มช้ากว่าประเทศอื่นในภูมิภาคบางประเทศ ตัวเลขการว่างงานยังน่าเป็นห่วง การว่างงานมีแนวโน้มสูงกว่าสถานการณ์ปกติอยู่มาก ผู้ว่างงานทุกกลุ่มทั้งในระบบและนอกระบบสูงประมาณ 8 แสนราย การบรรจุนายกภายหลังช่วง lockdown ในเดือนกันยายนและตุลาคมได้ลดลงอย่างมาก

Summary

The International Competitiveness
Research Cluster
Faculty of Economics Thammasat University

ดังนั้นในระยะสั้นการเร่งผลักดันให้เกิดการปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำรวมทั้ง สินเชื่อ soft loan ของ ธปท. ผู้ประกอบการรายกลางและรายเล็กเพิ่มขึ้นยังเป็นสิ่งจำเป็น การเพิ่มวงเงินค้ำประกันอาจต้องเพิ่มมากขึ้น ซึ่งประเทศอื่นในภูมิภาคมีการให้วงเงินค้ำประกันที่ค่อนข้างสูงในช่วงวิกฤตเช่นนี้ อีกส่วนหนึ่งที่น่าจะมีการพิจารณาคือ การเพิ่มความยืดหยุ่นในเรื่องหลักประกันในการขอสินเชื่อของผู้ประกอบการ ซึ่งนอกเหนือจากการผ่อนคลายหลักประกันทางด้าน cash flows โดยเฉพาะกับธุรกิจที่ถูกกระทบอย่างมาก การพิจารณามูลค่าหลักประกันอื่น อาทิ ที่ดิน ที่ต้องมีการผ่อนคลายมากขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่าการพยายามผลักดันให้เกิดการปล่อยสินเชื่อพิเศษนั้นคงต้องทำทั้ง 2 ด้าน คือ การผลักดันให้สถาบันการเงินปล่อยกู้ อีกส่วนคือการฟื้นฟูเศรษฐกิจเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดการปล่อยสินเชื่อ ซึ่งมาตรการดังกล่าวไม่ควรมุ่งเน้นที่มาตรการระยะสั้นเท่านั้น แต่ควรมุ่งเน้นมาตรการที่จะส่งผลกระทบปานกลางถึงยาวที่จะมีส่วนช่วยสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการได้เพิ่มมากขึ้น เช่น การเร่งฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การสร้างระบบการขนส่งที่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบเพิ่มมากขึ้น การลงทุนในดิจิทัล เป็นต้น มาตรการที่ส่งผลกระทบปานกลางดังกล่าวเริ่มมีความสำคัญมากขึ้นภายใต้การเริ่มมีการใช้วัคซีนป้องกัน COVID-19 ในหลายประเทศ

โครงการที่ถูกอนุมัติภายใต้พรก.เพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจมูลค่า 4 แสนล้านบาทซึ่งวัตถุประสงค์หลักส่วนหนึ่งเพื่อมุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพการพัฒนาประเทศในระยะปานกลาง (ยาว) ยังมีอยู่อย่างจำกัด (ประมาณร้อยละ 17 ของวงเงินอนุมัติทั้งหมด) นอกจากนั้นแล้วถ้าพิจารณาโครงการที่ได้รับการอนุมัติแล้วกระจุกตัวอยู่ใน 3 อุตสาหกรรมเท่านั้น นั่นคือ เกษตรและอาหาร ท่องเที่ยว และสิ่งทอ โครงการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจดิจิทัล โลจิสติกส์ หรือ Green economy ยังไม่เห็นชัดจากโครงการดังกล่าว (ซึ่งโครงการลักษณะดังกล่าวล้วนแต่เป็นโครงการที่ประเทศเพื่อนบ้านให้ความสำคัญทั้งสิ้นในการพัฒนาประเทศในระยะปานกลาง) รวมถึงการเบิกจ่ายงบประมาณภายใต้ พรก. 4 แสนล้านบาทยังจำกัดมาก น้อยกว่าร้อยละ 3 ของวงเงินอนุมัติเท่านั้น ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายน 2563

การบริหารจัดการด้านแรงงานที่เป็นระบบโดยเฉพาะในส่วนของการให้ความช่วยเหลือสำหรับการฝึกอบรมพัฒนาทักษะแรงงานให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ประกอบการ การเป็นตัวกลางในเรื่องการจับคู่ (matching) แรงงานกับผู้ประกอบการ ไปจนถึงการให้แรงจูงใจผู้ประกอบการให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะแรงงานที่ผ่านการอบรม เป็นสิ่งที่ควรเร่งดำเนินการ ประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศมีการให้แรงจูงใจทางด้านภาษีเพิ่มเติมในการจ้างงานที่ได้รับการอบรมกลับเข้าทำงาน และจากข้อมูลของไทยมีงานทำเห็นว่าจำนวนการสมัครงานต่ออัตราที่เปิดรับสำหรับภาคเอกชนและรัฐบาลอยู่ที่ร้อยละ 22 และ 4 เท่านั้น ซึ่งน่าจะสะท้อนให้เห็นถึงมาตรการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพพอในการที่จะ match แรงงานกับผู้ประกอบการ

การให้ความช่วยเหลือกับอุตสาหกรรมที่ถูกกระทบหนัก โดยเฉพาะในส่วนของการพักชำระหนี้และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง ยังคงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งเงินสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การช่วยลดภาระต้นทุนผ่านมาตรการทางด้านภาษีเพิ่มเติม เช่น การนำผลการขาดทุนของปี พ.ศ. 2563 และ 2564 มาหัก

Summary

The International Competitiveness
Research Cluster
Faculty of Economics Thammasat University

ค่าใช้จ่ายในการคำนวณผลกำไรขาดทุนในปีถัดไปได้ เพื่อจูงใจให้ประกอบการยังสามารถขยับเปิดกิจการอยู่ได้ในช่วงการท่องเที่ยวซบเซา การกระตุ้นให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างต่อเนื่องก่อนที่จะมีการเปิดประเทศเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง รัฐบาลควรเริ่มทำแผนการเปิดประเทศให้ชัดเจนมากขึ้นจากการที่เริ่มมีความก้าวหน้าในส่วนของวัคซีนป้องกัน COVID-19

การปรับโครงสร้างหนี้และการพักชำระหนี้ที่เป็นแบบ targeted approach ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามทำเป็นสิ่งที่ควรเดินหน้าและเร่งทำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกับอุตสาหกรรมที่ถูกกระทบหนักอย่างภาคการท่องเที่ยว

อย่างที่กล่าวข้างต้นมาตรการที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการพัฒนาของประเทศในระยะปานกลาง (ยาว) มากขึ้นเป็นสิ่งที่ควรเร่งพิจารณาภายใต้สถานการณ์ที่เริ่มมีความชัดเจนของวัคซีน ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเองเริ่มมุ่งเน้นไปในส่วนของการฟื้นฟูเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตระยะปานกลางและยาวเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มศักยภาพภาคเกษตรและอาหารเป็นสิ่งที่จำเป็นแต่การพัฒนาศักยภาพดังกล่าวไม่ควรคำนึงถึงเพียงแต่การใช้เทคโนโลยีเข้ามาปรับปรุงการผลิตหรือแปรรูปเท่านั้น แต่ควรคำนึงตั้งแต่ในส่วนของต้นน้ำอย่างการพัฒนาพันธุ์ และส่วนของปลายน้ำ เช่น การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ การปรับตัวด้านดิจิทัลทั้งด้านการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงข่าย 5G การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ผลักดันการให้บริการภาครัฐในรูปแบบ e-government ให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะเป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของผู้ประกอบการได้อย่างชัดเจน การสนับสนุนกิจการสตาร์ทอัพทั้งทางด้านการให้แรงจูงใจและกฎระเบียบควรดำเนินควบคู่ไปในการสนับสนุนการพัฒนาด้านดิจิทัล ไปจนถึงโครงการที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมควรมีการพิจารณาเพิ่มเติม

16 ธันวาคม 2563

ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับสื่อมวลชนติดต่อ

ศรสวรรค์ ไส่ละม้าย

Somsawan.s@st.econ.tu.ac.th หรือ www.icrc-econt.tu.com